

פ"ד (פ"ה בד ובכ"ל)

1. הסוס והפרד והדלובקס וכו'. במשנתנו רפ"ה: במה בהמה יוצאה, ובמה אינה יוצאה? יוצא הגמל באפסר, ונאקה בחטם, ולובדקיס בפרומביא, וסוס בשיר וכו'. ופירש"י: לפי שאדם מצווה על שכירת בהמתו בשבת, ומידי דמינטרא ביה בהמה הוי תכשיט ואורחא, ולא הוי משוי, ומידי דלא מינטרא ביה הוי משוי.

ומתוך הכלים שנשנו במשנתנו החטם ("זממא דפרזלא") הוא המשמר ביותר, ואחריו באה הפרומביא (עיין בבלי ג"ב א'), ואחריה בא השירי (כלומר, הטבעת, עיין אה"ג, הפירושים, עמ' 23). והאפסרי היא השמירה הפחותה ביותר.

ובירושלמי (בריש פ"ה) וכן בבבלי (ג"א ב', ג"ב א') העתיקו ברייתא זו וגרסו בה "החמור" במקום "הדלובקס".⁴ ובבבלי רצו להוכיח מברייתא זו שאין גמל יוצא בחטם אלא באפסר דווקא, מפני שחטם היא נטירות מיותרת, והוא משא. ודחו שם: לא, למעוטי נאקה באפסר, מפני שנאקה (נקבה לבנה של גמלים) אינה משתמרת כלל באפסר. ושוב אמרו שם בבבלי: במתניתא תנא לובדקיס וגמל יוצאין באפסר. ופירש ברי"ף: באפסר אין, בחוטם לא, אלמא כל נטירותא יתירתא משוי הוא ליה ואסיר. ועיין בס' העתים, עמ' 311. ובמלחמות שם: ואפשר דהיינו (כלומר, לובדקיס שבמתניתא תנא) חמור דר' ישמעאל,⁵ דאפילו חמרא לובא קאמר, וכך שנויה בתוספתא ר' ישמעאל בר' יוסי אומר הסוס והפרדה והלובדקיס וכו'. וכן הסיק הרשב"א בחידושי.⁶ עיי"ש. ועיין במהרש"א ובמהר"ם בסוגיין ובשנות אליהו למשנתנו. ולפ"ז משמיעה לנו התוספתא שג' בהמות נוספות יוצאות באפסר, כלומר אף בשמירה פחותה ממה ששנינו במשנתנו. ועיין באור שיטת הראשונים בס' חלקת בנימין בסוגיין. ועיין ירושלמי פ"ה ה"א ומ"ש בירושלמי כפשוטו, עמ' 96, ד"ה ר' שמואל, ובגליון הש"ס בירושלמי שם אות ב', והדברים אינם מוכרחים.

2. נמשכין באפסר. וכע"ז בירושלמי הנ"ל. אבל בבבלי הנ"ל: יוצאות באפסר. ובמשנתנו: יוצאין בשיר ונמשכין בשיר. ובבבלי (ג"ב א'): מאי יוצאין ומאי נמשכין? אמר רב הונא או יוצאין כרוכין או נמשכין. ושמואל אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין. במתניתא תנא יוצאין כרוכין לימשך. ופירש"י: כרוכין לימשך. כרוכין בריח שיכול להכניס ידו בין הכרך לצואר וכו'.

כבונות למילת. וכ"ה בירושלמי פ"ה ה"ב. התוספתא מפרשת את משנתנו (פ"ה מ"ב) שהרחלות הן עטופות, כדי שיעשו צמר לכן ונקי (עיין בתוספות הערוך

¹ *φορβεία*, וקושרים בה את הסוס לאבוס, ומושכים בה את הסוסים והחמורים, עיין במלות היונים בערך מלה זו.

² זו היא דעת הר"ם בפ"כ מה' שבת ה"ח הרמב"ן במלחמות רפ"ה. אבל בס' התרומה ה' שבת סי' רל"ז חולק.

³ מלה פרסית, המלות הסוריים מבארים אוחה: חבלא וכלמסא (כלומר, וכליטס) רדברין בה חמרא וסוסיא, או: אפסרא הי ששלתא או חבלא דעדין בה לבעירא.

⁴ דלובקס, לובדקס, הוא חמור לובי, עיין מ"ש מהר"ן אפשטין בסבוא לנה"מ, עמ' 98, ומ"ש לעיל ח"ב, 648.

⁵ כלומר, הברייתא שלנו, וכניסת הבבלי הגיל שערס בה, חמור' במקום, והדלובקס'.

⁶ ובמאירי נ"א ב' ס"ה חכמי כתב: וכן מה שאמרו לובדקיס וגמל יוצאים באפסר אין הלכה כן שהרי אפסר ללובדקיס שמירה פחותה היא, ולא הביאה גדולי הפוסקים אלא לענין גמל.